

PO TREH LETIH

Ob koncu februarja bo preteklo troje let, odkar je bila ustanovljena Slovenska kulturna akcija. Taka doba je kaj kratka v življenju, v našem delovanju, zlasti pa v življenju vse emigracije pomembna in važna. Življenje drvi hitreje, v tujini polze dogodki in roki kot trenutek mimo in komaj se zavemo, je obletnica na pragu. V rednih razmerah čas kulturnemu delavcu ni bil tako krut spremljevalec, izven domačih meja pa je raznišljanju in duhovnemu delu odmerjen le majhen obrok časa ali razpoloženja — v teh treh letih bi bilo komaj prilike dovolj, da bi moglo biti ustvarjenega res kaj večjega ali pomembnejšega.

Vendar pogled na tri leta nazaj za nas ni tako tvegan. Predvsem se je uveljavilo naziranje, da kulturni delavci zmorejo spraviti na mogočo organizacijo in izvesti program, ki si ga je zastavila. Njen delokrog ni ostal omejen samo na Argentino, priključili so se ji tudi oni v drugih deželah in danes moremo reči, da je vzrastla družina, ki se čuti povezano po istih vidikih in po istem hotenju v dosegi zastavljenih ciljev. Le redkokdaj se zgodi, da se ustanova, vzrastla iz vrst znanstvenih in kulturnih delavcev in predana njih vodstvu, vzdrži in ohrani — še doma se to ni moglo izvesti dolga desetletja. Tujina je dala primerno priložnost, pri tem pa vključila njen nastop in njeno delo v pravi okvir dela za koristi celotne skupnosti. Koristi njenega nastopa in njenega delovanja se danes čuti in priznava povsod — in to je gotovo najboljši dokaz, da je bil njen pojav zdrav in mujen.

V vsaki družini je delo razdeljeno tako, da služi najbolj smotreno svojemu namenu. Glavna skrb Slovenske kulturne akcije je bila, da se dobro izvede organizacija dela v njenih odsekih in da bi ti odseki čimprej nudili kar največ akciji sami in občinstvu. Danes moremo reči, da je to uspelo in da se še utrjuje povezanost med odseki in njihovimi člani. Stvaritve posameznih ustvarjalnih članov in objave njihovih del v publikacijah Slovenske kulturne akcije so glavni steber vsega našega delovanja.

Oboje je naletelo na lep odziv med našimi člani, naročniki publikacij in udeleženci naših večerov. Še več — okoli nas se je zbrala že lepa skupina mecenov, ki nam s svojimi podporami izraža priznanja in daje oporo, glavni pa je bil mecenski dar, ki je že skozi dve leti omogočil izvedbo božičnega literarnega natečaja. Isti mecen, upamo, bo daroval znesek v dosežanji višini za izvedbo literarnega natečaja tudi v tretjem letu, to je 1957.

Založba je nudila — po splošnem priznanju — več kot pa je bilo pričakovati. Revija Meddobje je postala — po mnenju kritikov doma in v tujini — dostojno spričevalo o tem, da je umetnostno ustvarjanje in književno delo na višini kvalitete, resnosti in prave ljubezni za ohranitev pravih vrednot slovenskega duha. Zbornik znanstvenih razprav in esejev — Vrednote — je pri Slovenski kulturni akciji našel pravo zaslombo za zbor sodelavcev in organizacijo rednega dela. Če bodo razmere vsaj nekoliko ugodne, se obeta zborniku še poseben razmah za specializacijo. Knjižne publikacije so dale na naš trg vrsto knjig in izdanj, ki so tako po vsebini kakor tudi po opremi ponos slovenske zmogljivosti tako pred tujci, kakor tudi med nami samimi.

Kulturnih večerov in njim sorodnih prireditvev — gledaliških predstav in umetnostnih razstav — je bilo v teh treh letih nad šestdeset. Na vseh prireditvah je bil stik z občinstvom najlažji in neposreden — odmev in udeležba sta bila tolikšna, da moremo reči, da ima Slov. kult. akcija sedaj že stalen zbor sodelavcev in prijateljev, ki vedo, da je vse delovanje usmerjeno tako, da naj služi skupnosti. Če tega dela ne bi bilo, bi nastala velika vrzel v naši skupni skrbi za bogatitev vrednot duha in njegove blagodati.

(Konec na naslednji strani.)

„...Mnogi naših pisateljev ne spoštujejo niti svojega jezika, najdragocenejše ostaline slovanskih dedov, niti slovenskega občinstva, niti samega sebe, ker drugače ne bi tako delali, kakor delajo, nego sramovali bi se do rdečice, pokladati nam take jedi na slovstveno mizo, kakršne nam časi pokladajo. Lesene žlice, lončena skleda, to ni najhuje, ker je samo ubožno, a ne grdo; a naši pisatelji časi nimajo ni skleda ni žlice: pomije nam ponujajo in ubite črepinje. Obhaja nas groza, ako premišljamo, kam s tem potem pride slovenski narod in kam zlosrečni slovenski jezik, ki na nemščino učilnice in pisarnice, a še gadjneje Slovenci sami, kateri se slišijo pisatelji. Mladenič — predno primeš za pero, presodi še do konca, imaš li ali nimaš polne mere tacih svojstev, kakršne hoče to ozbiljno in težko delo. Če jih nimaš, saj ni treba, da bi tudi ti pisal. Pri nas je devet desetih pisateljev, kateri niso pozvani, a še manj izbrani, ter sami ne vedo, zakaj in kako pišejo. To povedati, nam se je zdelo potreba in dolžnost, bodi si komu ljubo ali bodi si bridko.”

Fran Levstik, Razgovori

„...Kaže nam vse to, da bi jako ustregel, kdor bi znal resnico zavijati v prijetne šale. S tacim pisanjem bi se ljudstvo najlaže budilo, najlaže bi se mu dajalo veselje do knjiz. Se ve, da bi se moralo pisati v domači besedi, v domačih mislih, na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec videl Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu. Tacemu delu pa gotovo ni kos, kdor ne ve, kako ljudstvo misli in govori, kaj ga razveseljuje, kaj žali, kakove so mu kreposti, kakove napake. Hočeš li biti pisatelj, moraš najprvo jezik imeti, kolikor je mogoče, pod svojo oblastjo, moraš do dobrega poznati narod — sicer je vse puhlo, kar pleteničiš, akoravno morda, sam sebe in svoje bistroglosti čez mero vesel, meniš, da tvoje delo je s tem bolj izvrstno in gotovo nesmrtno slave, da je vredno tvoje pero, naj bi se obesilo v kako cerkev ali na široko razpotje za večni spomin, da bi se nad njim izgedovali pozni rodovi in čudili se njegovi kreposti, kakor se tudi mi še zdaj čudimo velicemu ajdovskemu rebzu, ki visi na Gorenjskem v Crngrobu. Mogoče je, da se ti plazi vse to po možganih, ali morda še kaj drugega, toda čas je veter, ki pleva razpihava in le zrno pušča.”

Fran Levstik.

(Nadaljevanje s prve strani)

Kulturna akcija seveda ni edina kulturna organizacija in ta tudi nikdar ni hotela biti. Takšno vsemogočnost ali monopol si morejo lastiti samo tam, kjer hoče in more govoriti o vsaki stvari samo en gospodar ali vladar. Pri prireditvah in v publikacijah pa člani in sodelavci tudi niso mogli kreniti v smer kakšne izolacije ali samodopadljivosti. Zato so ves čas sodelovali tudi pri drugih ustanovah in listih; ljubezen in skrb za ustvarjanje ne more biti pristno, ako ne vpliva ugodno in opogumljajoče na delo cele skupnosti.

naši večeri

IZLET KULTURNE AKCIJE NA HIAWATHO

Kot prejšnji dve, tudi letošnje poletno sezono porablja Slovenska kulturna akcija za lažje kulturne prireditve na prostem in za skupne izlete svojih članov in prijateljev. Naši izleti imajo predvsem namen, da povežejo v medsebojnem razumevanju, z neprisiljenimi, prijateljskimi pogovori tukajšnje ustvarjalce, člane in prijatelje. Mnogoterja vprašanja se ob takšnih priložnostih zastavljajo, mnoga razčistijo, mnogi novi načrti za delo se porodijo. Tako tudi izleti pri Kulturni akciji zavestno služijo dviganju zanimanja za slovensko kulturno delo v zamejstvu.

Prvi letošnji izlet je bil v nedeljo 27. januarja, na otok Hiawatho, v Delti Paraná pri Buenos Airesu. Otok je poletno posestvo tukajšnje angleške družine Herten Greaven. Lastnica, gospa Patricia je Kulturni akciji z velikim razumevanjem in pripravljenostjo dovolila, da ga sme uporabiti za svoj izlet. Izletnikov — članov in prijateljev z družinami — se je zbralo zjutraj na izhodni postaji v Tigre precejšnje število. Ker nam je nadškofijstvo v La Plati dovolilo, da smemo imeti na otoku sveto mašo, so se vsi naši izletniki poslužili tudi te lepe ugodnosti in tako zadostili svoji nedeljski dolžnosti. Sveto mašo je opravil univ. prof. dr. Ignacij Lenček, ki je imel na vse navzročje med opraviлом tudi nedeljski nagovor.

V prijetnem, nadvse prijateljskem vzdušju je dan skoraj prehitro minil. Izletniki, skoraj vsi navdušeni kopalci, so se vneto poslužili priložnosti v reki Capitán, številni medsebojni razgovori, ki niso minili vse do razhoda ob devetih zvečer, ko so se izletniki s posebnim motornim čolnom, kot zjutraj na otok, spet vrnili v pristanišče, so povečali povezanost med člani in prijatelji. Enodušna želja vseh udeležencev je bila, da bi Kulturna akcija tudi z izleti v svoji poletni sezoni nadaljevala in da bi jih bilo čim več.

poročamo

KIPAR AHČIN JE RAZSTAVLJAL V TANDILU

Akademski kipar France Ahčin, ustvarjalni član in profesor na umetniški šoli Kulturne akcije, je večji del razstave, ki jo je v začetku decembra imel v Buenos Airesu, v januarju prenesel v mesto Tandil, v provinci Buenos Aires. Na povabilo tamkajšnjega mestnega muzeja in umetniških krogov je priredil novo samostojno razstavo, ki je bila v prostorih muzeja odprta 13. januarja. Umetnine našega kiparja so privabile številne obiskovalce, ki so z vnetim priznanjem občudovali slovensko umetnost na argentinskih tleh. O razstavi so mnogo in pohvalno pisali tudi številni krajevni listi, ki so v večini prinesli tudi kipearjevo fotografijo s posebnim poudarkom, da je umetnik Slovenec. Uprava mestnega muzeja je odkupila tudi dve plastiki, ki sta bili razstavljeni.

odmevi

“Slovenski zgled”: “Hrvatska revija” izhaja v Buenos Airesu in je najpomembnejša hrvatska kulturna revija v emigraciji. Urejuje jo dr. Vinko Nikolić. V decemberski številki 1956 je pod naslovom “Bogat delež emigrantov v slovenski kulturi” objavila daljši članek, v katerem navaja med drugim:

“V svojih kulturnih naporih in uspehih nam morejo Slovenci biti za vzgled. Pred vsem imajo Slovenci svojo kulturno organizacijo ‘Slovensko kulturno akcijo’, ki izdaja tudi svojo

AŠKERC IN GREGORČIČ

(Ob 100 letnici Aškercovega rojstva in 50 letnici Gregorčičeve smrti)

Leto, ki smo ga pravkar zaključili, 1956, je vzbudilo v slovenskem javnem življenju spomin na dva slovenska pesnika, ki sta si bila prijatelja, v marsičem podobna pa tudi nasprotna: na Simona Gregorčiča in Antona Aškerc. Prvi je umrl 24. novembra 1906 v Gorici (pred petdesetimi leti), drugi pa se je rodil 7. januarja 1856 na Senožetih pri Rimskih Toplicah (stoletnica rojstva). Jubileja dasta tudi nam povod za nekaj besed o njuni problematiki.

Gregorčič in Aškerc, drugi 12 let mlajši od prvega, sta prav gotovo naša največja pesnika petnajstletja 1880 do 1895. Vsak na svojem področju. Gregorčič v liriki, Aškerc v epiki. Znano pa je, da je bil čas od velike romantike do naturalizma in nove romantike na vseh področjih umetnosti najbolj suh: namesto romantičnega ognja je grel samo še predrealistični sentiment, ki mu je pri nas v poeziji stritarjanstvo ime, v likovni umetnosti pa eklekticizem polan-gusovih “realistov”. Toda temu času najbolj pristno pesniški izraz pa je dal Gregorčič: Stritarjevi izrazni rutini in njegovemu sentimentalizmu je dal osebnostni pesniški izraz in pristno osebno čustvenost. Ni pripovedoval o bolesti drugih in deklamiral o domovinski ljubezni: pel je iz svoje boli in ljubil s svojim srcem, “otožno revo, zapuščeno, vdovo tolikih sirot”. Izražal pa se je na realistični način, to je s pesniškimi primerjavami (ne s simbolnimi metaforami), v ritmu ljudskih pesmi in z jasnostjo preprostega ustvarjalca; govoril je naravnost, brez pesniških skrivnosti in s srcem, ki ga je bilo čutiti povsod. Zato ga je narod sprejel kot svojega in njegovo zbirko iz l. 1882 kupil takoj kot “zlati knjigo goriškega slavčka”. Tu je bil Gregorčič na višku in pesnik te zbirke bo ostal vekomaj.

Kot bo ostal Aškerc pesnik Balad in romanc iz l. 1890 na vekomaj, pa če-

prav jih je po njegovem pisal še pet in še nekaj dram in povrh. Za nameček. Kot kamenj grob. Aškerc je šel korak naprej od Gregorčiča, ker ga je tja tiral njegov človeški značaj, njegova epska slikovitost. Z Mejnikom je klasično pretrgal karjanski formalni akademizem, z njeno besedo je razbil kot greh slaritem, pa ustvaril novega, svojega individualnega. Sentiment je izil v čisto pesem, domovinsko ljubezen v godovinsko podobno in s Staro prvo ustvaril v naši književnosti šubičevski zgodovinski slikarstvo, obogateno Petkovškovo bar-ladnostjo in Jurijeva-bica prvo slikar-sko svetlobo. Pojo-čaluzem je speljal do prvega roba v ruralizem: nazna-nil je novo dobo v am se zaprl pred nj. Obdal se je s sm svobodomiselnega in nacionalističn-meščanstva, ki mu je odvzel pesniško-kovitost, pa ga v zameno preustvaril preroka borbenega liberalizma: svobod-misli in napredka. Kajti: na pot oba pesnikov je stopil Mahnič, ki predst-osrednji problem njunega pesniškega teloma.

Gregorčič je bil čen tistodobni narodni duhovnik po-plivi vseslovenstva (Velehradski rom-edinjene Slove-nije in krščanske altnuizma. Pesnik in ne borec, ki m-godilo priznanje naprednih narodni-tudi, med katerimi je imel prijatelje, hničev udarec ga je mogel potisniti v samoto in umik. Zakril je svoje sr-ki je prej dajalo največjo veljavo v-ovi pesmi in po-stal — proti volji rda — tipični du-hovniški pesnik, k-bi si boljšega ne mogel misliti nita-Mahnič: ope-vaajoč vzore, dviga-njim nauce, pri-digajoč jim nauce rimanih naukih, pišoče narodne pr-nice in prevajajoč sveto pismo v do-verzih. Toda — nehal je biti pesn-... Mahničevega ko-

Aškerc pa je bil z razboljenim sr-va: ni se strl v p-odvrgel svečeniško-cem, dvignil je če-sam — kot drugi Mahnič na drugi-g.

obrazi in obzorja

Obema “Mahničema” je umetnost postala dekla v službi idejnosti: enemu krščanske idealistične pozitivnosti, drugemu naturalističnega svobodomiselnosti. Mahnič, voditelju katoliških shodov, je kljuboval Aškerc, častni predsednik praškega kongresa Svobodne misli. Postal je glasnik meščanskega liberalizma, ki se je ustavil tik pred marksizmom, zaradi česar ni postal heroj naših dni v domovini, a nehal je biti — pesnik. Ne eden ne drugi Mahnič ni postal vodnjak čiste poezije, temveč zasipalec čistih hipokren...

Pesnika Gregorčič in Aškerc, ki se na fotografiji iz l. 1892, oba narodna duhovnika in pesnika, še držita za roke, sta se razšla na dva bregova (ko je Gregorčič malo pred smrtjo prišel v Ljubljano, ni obiskal več Aškerc), toda ob enako — kot z roko v roki, sta prenehala biti pesnika. A ostala sta v zgodovini književnosti klasika “Zlate knjige” in Balad, vsak po ene antologije, klasika let 1880-1895, vse ostalo pa je pri Gregorčiču prigrizninarstvo in aforizem, pri Aškercu pripovedno rapsodstvo, borbeno parabola in banalna neokusnost.

Toda — Aškerc je stal bliže naše dobe in še stoji kot Gregorčič. Odprl je vrata Moderni, ki se je prva obrnila proti njemu, stopil široko v slovanski svet, ki mu je toliko bolj slavo pel, čim bolj mu je uhajala iz rok (celo za Nobelovo nagrado bi bil Černyjevemu praškemu Slovanskemu Prihodu goden!), ter stoji še danes — dozdej nepremagljivi slovenski epik.

Živimo v epskem času in nimamo epika, boljšega od njega, dočim imamo lirikov, boljših od Gregorčiča, na pretek. Tu nam je Aškerc predhodnik in klasik še posebej. In če je ob stoletnici rojstva dobil spomenik v Sloveniji, je prav. Gregorčič ga že ima. Ne le v kamnu; še večjega v sreču svojega naroda, kateremu je še vedno “goriški slavček”, najpristrčnejši njegov ljudski pesnik.

Tine Debeljak

GLEDALISKA SEZONA V BUENOS AIRESU

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Sartrovo delo nosi naslov “Tajna razprava”. V tem delu je Mottura v svoji koncepciji režije šel se korak naprej. Če je Fabbrijevo delo po svoji veličini nakazoval o več kot pa je bilo v cioti podano, tedaj je pri tem Sartrovem obračunavanju vsega, kar se vrši na tajni razpravi, sestavina posasne groze, ki veje iz sobane in hodnikov pekla. Ozračje pa je govorilo vse kaj drugega, kot pa je tega sicer toliko v tem delu samem. Vse delo je bilo prežeto z razkrinkavanjem treh oseb, ki so vsaka zase svoje vrste satan, klesč pekla, položen nad nje, pa ni bilo opaziti v tej izvedbi. In vendar nosi Sartrovo delo za tako uprizoritev dovolj elementov. Zarka luč, naturalizem v podanem okolju — vse to je osredotočilo resda ves poudarek na troje odličnih igralcev, ki so iz teksta iztisnili vse ali se več, kar je bilo v njem, zostala pa je peza kraja in usode, ki so jo ti obsojenci prinesli sicer že s seboj, a je njih tragedija v tem, da se je v novem okolju še postoterila, ker je postala večna.

Bernanosovo delo “Razgovori karmeličank” je čisto na drugem, nasprotnem bregu. Odpirajo se vrata v nebesa in to v borbi s človeško neboglenostjo in s strahom — treba je skozi vse to, dasi pod pezo težav in udarcev, ki bi jih peklo komaj moglo nanizati hujših in bolj neusmiljenih. Bernanos je napisal tekst — vsebinsko zvest posnetek vsega tega gorja, toda gorje, kdor bi skušal skozi vse to z obrazom ali kriki trpljenja — pa tudi ne razigranosti. Ziveti kot svetnik nazadnje najbrž ni tako težko — zatajiti in prikrivati tak videz, da ima kdo ta talent, pa je mnogo težje in nevarnejše, če ne celo pogubno. Delo je v Bs. As. režiral J. Tamayo iz Madrida. Bilo je mnogo prizorov in slik, ki so ogreli — a mimo so hodili obrazi, ki so nosili le kroniko dogajanja v sebi, ne pa zakritosti in vdanosti v trpljenje, ki bi v igralcu in gledalcu vžigala občutek posvečene priprave na tragedijo mučeništva. V Parizu so delo igrali več kot eno leto — tukaj je moglo vzdržati na odru le nekaj tednov. Seveda ni nič kriva režija (vsaka režija ima svoje vrline in prednosti in je tembolj privlačna, čimbolj je svojska), mnogo je bilo v vsebini tistega, kar v tem okolju pač ni moglo prijeti in potegniti za seboj.

Millerja navajajo kot avantgardista sodobnega teatra in to še bolj kot Tennessee Williamsa, ako omenjamo samo ameriške avtorje. Vsa njuna dela so doživela premiere v Buenos Airesu, komaj se je pokazalo, da je Broadway delo sprejel in mu priznal uspeh. Svetovna kritika navaja zadnje Millerjevo delo “Pogled z mostu” kot dosedaj največjo Millerjevo stvaritev. V Buenos Airesu jo je dal na oder López Lagar, ki je igral tudi glavno vlogo. Res je, da je Eddy glavni nosilec tragedije, vendar je bil ostali ansambl izbran tako, da je bilo le preveč opazno, da je glavni igralec vse — drugi so le odmev ali celo komaj kaj več kot okras.

Dela, ki jih napiše ameriški dramatik Tennessee Williams, pridejo hitro na odre v Buenos Airesu. Tako je tudi z najnovjšim njegovim delom “Mačka okrog vrele kafe”, (pravi prevod naslova: Mačka na razbeljeni pločevinasti strehi). Skupina igralca in režiserja Francisca Petroneja je dosegla velik uspeh — saj je bila drama več mesecev na odru Odeón. Toda tudi v tem delu je bil glavni igralec Petrone vse, v ostalih vlogah je bilo manj izravnosti. Scena in režija nista bili tako blizu duhu, ki sicer preveča prav vsa dela tega ameriškega avtorja. Boljši in močnejši vtis je pustila njegova drama “Poletje in dim”, ki jo prav sedaj ponavljajo v enem izmed gledališč na Floridi.

R. J.

NOVA SLOVENSKA ZALOŽBA

Knjižna založba TABOR v Buenos Airesu je izdala pesniško zbirko hrvaškega pesnika Viktorja Vide pod naslovom “Sužanj vremena”. Stalne platnice novi knjižni založbi je napravil Milan Volovšek, ovojnica te pesniške zbirke pa je originalni odtis linoreza Bare Remec.

FRANCE BALANTIC

uredil Tine Debeljak

Izdala Slovenska kulturna akcija

Celotno pesnikovo delo

NAS in DOMOVINE PONOS

GLAS... prireja, kar je posebno važno in bi zaslužilo posnemanja, sistematične in redne kulturne večere o delih slovenskih umetnikov in o svetovnih kulturnih dogodkih. Te prireditve so na taki višini, da tudi v domovini ne bi mogle biti boljše... Založniško delo Slovencev v Argentini je zelo bogato... Mnoge njihove knjige so tako solidne in okusne, kakor da bi bile objavljene sredi Ljubljane... Slovenska kulturna akcija izdaja tudi MEDDOBJE, ki je v vsakem pogledu vzorna književniška in kulturna revija in boljše danes gotovo nimajo niti v Ljubljani. Prav tako izhaja vsako leto zbornik znan-

stvenih razprav in esejev VREDNOSTE — vse to je pač samo približno slika delavnosti te založbe.

Slovenci v tujini na kulturnem polju delajo za svobodo in srečo svojega slovenskega naroda; v domovini so pod komunističnim nasiljem v veliki nevarnosti temelji krščanske kulture. Tako slovenski emigranti s svojim kulturnim delom vsaj nekoliko rešujejo tisto, kar je doma izgubljenost. Dodajmo še, da imajo Slovenci redno letno knjižno nagrado...

VABILO

Naše čitatelje, zlasti one v ino ali list v redu prejema, še bolj pa v zelo hvalni.

imajo celo svojo Umetnostno akademijo, katere gojenci so že priredili svojo posebno razstavo (od 7. do 16. dec. 1956).

To kulturno delovanje Slovencev v emigraciji naj bo vzgled nam Hrvatoma in iz vsega srca želimo, da bi bil delež slovenske emigracije v svetovnem svetu čim bogatejši in plodnejši...

V uvodu omenja pisec (Vn.—), da smo Slovenci in Hrvati sosedi v starem svetu in smo sedaj v avobodnem

svetu drug ob drugem. Vendar je na žalost premalo sodelovanja... dasi bi bilo takšno sodelovanje potrebno in za oba naroda koristno. “Nujno bi bilo sodelovanje... na kulturnem in književnem polju, ki bi najlažje poglobilo medsebojne odnose.”

Prof. Matl o izdanih SKA. Č. g. dr. France Cigan nam je sporočil mnenje profesorja slavistike in letošnjega dekana filozofske fakultete v Gradcu dr. Josefa Matla, kot ga je izrazil enemu svojih slušateljev. Korošcu g. Francu Vrbinu, da zelo cenijo publikacije SKA, ker so to kvalitetne stvari v vsakem pogledu.

naši ustvarjalci

Mednarodno tajništvo pravnikov, ki je sekcija Pax Romane in njene veje za intelektualce: Mednarodne zveze katoliških intelektualcev (član te zveze je tudi Slovensko katoliško akademsko starišinstvo) je priredilo Drugi mednarodni kongres pravnikov v Ostii pri Rimu in sicer v dneh od 2. do 4. oktobra 1956. Delegati so prišli iz številnih držav, kongres pa so pozdravili rimski župan in pozdrav je poslal tudi predsednik italijanske republike. Nekaj vlad je poslalo svoje uradne opazovalce in udeležil se je tudi zastopnik UNESCO.

Poročevalci na kongresu so bili: univ. profesorji Willem Pompe iz Ufrachta (Holandska), Karl Peters, Münster (Nemčija) in Giacomo Delitala iz Milana.

V pripravljalnem delu za kongres so prireditelji zbrali poročila o stvari iz čim več držav mogoče (skoraj vse evropske države, Haiti in Libanon). Eno poročilo za jugoslovansko kazensko pravo je poslal Slovensko katoliško akademsko starišinstvo, za katerega je izdelal obširen referat g. Božo Fink. O tem referatu je govoril univ. prof. Pompe in navajal: Referat je prispel iz inozemstva, torej avtor ni imel trajne priložnosti od blizu proučevati in uporabljati pravo, o kateremu poroča. Daleč sem od tega, da bi mu očital to res tragično okolnost. Nasprotno, globoko mu moramo biti hvaležni, da nas je posebej opozoril na pojav, ki je danes med najvažnejšimi.

Referat so uporabljali tudi drugi poročevalci.

Zamejski Poljaki so v l. 1956 proslavili stoletnico smrti pesnika Adama Mickiewicza z monumentalnim zbornikom ADAM MICKIEWICZ IN WORLD LITERATURE (veliki format s 626 strani). Urednik zbornika je Waclaw Lednicki, profesor slovanskih književnosti na Kalifornijski univerzi in znani poznavalec predvsem rusko-poljskih kulturnih razmer. Knjigo so izdali skupno University of California Press, v Berkeley in v Los Angeles, ter univerza v Cambridgu (Anglija). Knjiga obsega 30 člankov raznih strokovnjakov devetnajstih narodov, ki so opisali vpliv Mickiewicza na zgodovino in književnost teh narodov. Na str. 531-33 je tudi članek MICKIEWICZ IN SLOVENE LITERATURE našega ustvarjalnega člana dr. Tineta Debeljaka. Članek je v bistvu angleški resumen razprave, ki je izšla v celoti v Vrednotah (III letnik).

iz uprave

NOV POVERJENIK SKA V BS. AIRESU

Poleg dosedanjih poverjenikov je sprejel iz prijaznosti poverjeniško mesto tudi g. Simon Rajer, Uruguay 654, 79, Of. 709. Pri njem lahko kupite vse naše publikacije. Naročniki, ki bi želeli pri njem dvigniti knjige, naj to sporočijo naši pisarni ali naravnost g. Rajeru.

odmevi

V Svobodni Sloveniji št. 5 z dne 31. 1. je napisal o našem izdanju Balantiča obširno oceno stalni literarni poročevalec lista jkc. Iz ocene posnemamo najbolj značilna mesta. "...Izdala ga je SKA... v ureditvi njegovega najboljšega poznavalca, odkritelja in tudi rešitelja njegovega dela, Tineta Debeljaka, ki je uredil tudi že prvo njegovo izdajo... Sedanja zbirka spada že po novi obliki, reprezentativni opremi in ureditvi gotovo med zelo lepe knjige, ki smo jih mogli dozdaj pozdraviti Slovenci v naših begunskih letih. Izdana je v večjem formatu, z lepim tiskom, v novi opremi in s finimi risbami slikarice Bare Remčeve, kar vse dviga ne le vrednost celotne izdaje, ampak tudi povečuje privlačnost te knjige in nas navdaja z resničnim ponosom, da se mogočevilni Slovenci v tujini lahko postavljamo s takimi publikacijami".

Nato navaja jkc., kako smo vzeli drobno knjižico prve izdaje s seboj v tujino, ga na naši begunski poti dvigali na naš prapor, ob njem bdeli in po njem merili svojo pot. Ko je spoznal pesnika sleherni Slovenec, so ga pričeli spoznavati tudi drugi narodi. Plod tega spoznavanja so v tej zbirki poljski, španski in angleški prevodi.

Kritik hvali ureditev knjige in jo posnema, potem pa nadaljuje: "Ni potrebno tu govoriti o vrednosti Balantičeve poezije: pretehtana je bila že ob prvi izdaji, potrdila pa je njeno visoko ceno že sama odločitev njegove ponovne izdaje. Izpričana je bila nje vrednost z vsakoletnim počaščenjem Balantičevega genija in z dvigom prav njegovega imena na prapor Pisateljske družine." Nato citira recenzent urednika, ki smatra prav odkritje in ohranitev Balantiča za svoje najpomembnejše kulturno delo: da pesnik ni znal napisati slabega verza in da se mora vsak njegov verz ohraniti potomcem. Posnema urednikove opombe, omenja kulturni večer, posvečen Balantiču, in pisanje v Glasu in Meddobju prav ob tem izdanju.

O Debeljakovi uvodni študiji pa piše: "Je to izčrpna razčlenitev celotnega Balantičevega dela, kakor jo je uspel napisati le Debeljak, ki je z lističe in listov zbiral in sestavljal njegove raztre-

sene ude... Taka je nova izdaja Balantiča, velikega umetnika, vidca, preroka, pesnika in borca v največji dobi slovenske zgodovine. Umetnika, za katerega doma ni prostora, ker ni vpil na čast krvavi revoluciji. Pa je našel zato v urednikom in z nami vred 'dom na tujem in tu med nami živi kot v svoji družini'..."

doma in po svetu

Ljubljana je z decembrsko številko 1956 literarne in kulturne revije "Naša sodobnost" proslavila dvestoletnico rojstva Antona Tomaža Linhart, Alfonz Gspan je napisal razpravo "Naš odnos do Linhart in preteklosti in sedanjosti", gledališki kritik Vladimir Kralj pa esej "O rojstvu slovenske gledališke literature".

France Kralj, akad. kipar in slikar, je po dolgem času razstavil v Ljubljani. V Moderni galeriji je priredil retrospektivno razstavo svojih del. Vsega je bilo nad 220 del v najrazličnejših tehnikah, časovno pa je objel ves razstavljeni opus Kraljevo umetniško ustvarjanje od l. 1912 do 1956. Daljšo študijo o razstavi je v "Naši sodobnosti" napisal dr. Stane Mikuš.

V Buenos Airesu uprizarja v gledališču "Astral" v teh dneh gledališka skupina, ki jo vodi italijanski režiser Luis Mottura novo veliko dramsko delo modernega italijanskega katoliškega avtorja Diego Fabbrija "Vigilia di armi". Drama je svojo ameriško premiero doživela v januarju na festivalu v Mar del Plati in vzbudila s svojo problematiko, ki prav nič ne zaostaja za vzvišenostjo v "Sodbi proti Jezusu", veliko odobravanje pri občinstvu in pri kritiki, tudi nekatoliški.

V milanski Scali je svojo krstno predstavo doživela najnovejša opera, ki ji je avtor francoski skladatelj François Poulenc "Karmeličanke se razgovarjajo". Uspeh te opere, ki je pisana na besedilo istoimenskega filmskega scenarija pokojnega francoskega pisatelja Georges Bernanos in je bila v zadnjih letih uprizorjena kot drama po vseh večjih gledališčih na zapadu, presega vsa pričakovanja, kot so zapisali kritiki. Glavno vlogo karmeličanke Blanche je pela mlada turška sopranistka, ki je v Scali prvič nastopila.

SREČKE UMETNIŠKE LOTERIJE

so že v prometu in jih lahko kupite v pisarni Slovenske kulturne akcije in pri vseh poverjenikih po svetu. Veljajo v USA po dolarja, v Italiji 200 lir, v Angliji četrt funta, v Argentini \$ 10.

Med dobitki je Goršetov relief v bronu "Begunska družina". To umetnino je naš kipar ustvaril posebej za umetniško loterijo, ki jo smatra za zelo pomembno akcijo pri širjenju slovenske izseljenske umetnosti med Slovenci v zamejstvu. In to je prvi in najvažnejši vzrok, da že tretjič prirejamo umetniško loterijo:

ŽREBANJE BO NA DRUŽABNI PRIREDITVI SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE, V SOBOTO 4. MAJA, V SALONU DEKLEVA.

V vsako slovensko stanovanje — čimveč slovenskih umetnin!